

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยา วัตถุของพุทธศาสนิกชนตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ” ผู้วิจัยขอแนะนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยา วัตถุของพุทธศาสนิกชนตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชนตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน และ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชนตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ประชากร ได้แก่ พุทธศาสนิกชนตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร จำนวน ๔,๔๓๔ คน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของ เกรชชี และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๕๔ คน ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน **ตัวแปรตาม** ได้แก่ การปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชนตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย ๓ ด้าน ดังนี้ด้านทาน ด้านศีล ด้านภาวนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ข้อคำถามเกี่ยวกับ การปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยา วัตถุของพุทธศาสนิกชนตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร มีจำนวน ๒๔ ข้อ จำนวน ๓ ด้าน คือทาน ด้านศีล และด้านภาวนา ซึ่งผู้วิจัยได้ ตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น คุณภาพเครื่องมือแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่าน พิจารณาตรวจสอบเนื้อหาความชัดเจนของแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อทำการแก้ไขให้ดีขึ้น ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ ๐.๙๓ และนำไปทดลองใช้กับประชาชนในตำบลสวนแตง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๕

ตอนที่ ๓ ข้อคำถามแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการนำหลักบุญกิริยาวัตถุไปใช้เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิดจำนวน ๓ ด้าน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test และวิธี LSD

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชนตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร” นั้นพอสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงโดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๒๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๘๕ และมีเพศชายโดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑๕

จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ ๓๖ -๕๐ ปี โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓๐ รองลงมาคือมีอายุ ๓๕ ปีหรือต่ำกว่า โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑๘ และน้อยที่สุดอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๒

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๒๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๖๕ และมีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๕

จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้านโดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๓๙ รองลงมาคือมีอาชีพเกษตรกรกรรม/งานเอกชน/ส่วนตัว โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑๗ และน้อยที่สุดมีอาชีพรับราชการ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔๔

จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๑๔ รองลงมาคือมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕๒ และน้อยที่สุดมีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท โดยมีจำนวนทั้งสิ้น ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๔

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ การปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชนตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ดังนี้

๑) พุทธศาสนิกชนปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุ โดยรวมทั้ง ๓ ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวนามี ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านทาน และด้านศีลมี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๒) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชน ตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ที่มีเพศต่างกัน มีการนำไปปฏิบัติโดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชน ตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ที่มีอายุต่างกัน มีการนำไปปฏิบัติโดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชน ตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำไปปฏิบัติโดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชน ตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ที่มีอาชีพต่างกัน มีการนำไปปฏิบัติโดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชน ตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการนำไปใช้โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชน ตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ในแต่ละด้านดังนี้

ด้านทาน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมที่มีความถี่มากที่สุด คือควรจัดโครงการตลาดนัดคุณธรรมให้กับประชาชนบ้าง รองลงมาคือควรจัดกิจกรรมทางศาสนาประชาชนมีส่วนร่วมอยู่เสมอและควรจัดกิจกรรมให้ชาวพุทธบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน

ด้านศีล ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาที่มีความถี่มากที่สุด คือควรจัดโครงการค่ายคุณธรรมสำหรับคนในชุมชนบ้าง รองลงมาคือควรจัดโครงการพาไปดูงานด้านศาสนาในที่อื่นบ้างและควรรณรงค์ให้มีการรักษาศีลวันสำคัญทางศาสนามีความถี่น้อยที่สุด

ด้านภาวนา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาที่มีความถี่มากที่สุด คือควรมีการปฏิบัติสมาธิในเทศกาลสำคัญทางศาสนา รองลงมาควรมีการสอนสมาธิสำหรับพุทธศาสนิกชนบ้างในวันพระและชาวพุทธควรหันมาศึกษาสมาธิภาวนาบ้างในยามว่าง มีความถี่น้อยที่สุด

๕.๒ อภิปรายผล

จากผลการศึกษา การปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชน ตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้แยกอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

๕.๒.๑ ผลการวิเคราะห์ การปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชน ตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร **โดยรวม** สามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลการศึกษาการการปฏิบัติตนตามหลักบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชน ตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า พุทธศาสนิกชน ส่วนใหญ่มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ ในการปฏิบัติตน อยู่แล้ว ทั้งนี้อธิบายได้ว่า เพราะพุทธศาสนิกชน ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ปลุกฝัง และส่งเสริมจริยธรรม ในการทำบุญ มาแต่เล็ก และได้รับการอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษตลอดมา อีกทั้ง พุทธศาสนิกชน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนของศาสนาอื่นปะปนอยู่ มีการดำเนินชีวิตและมีความผูกพัน อยู่กับวัฒนธรรมประเพณีวิถีพุทธ ทำให้พุทธศาสนิกชน มีทักษะชีวิตในหลักการทำบุญ หรือการทำดี อย่างถูกต้อง ท่ามกลางสภาพสังคม ที่มีปัญหาทางศีลธรรม จริยธรรม และค่านิยม พุทธศาสนิกชน นำ หลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน และสามารถดำเนินชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ **ดร.บุญเลิศ ศรีจันทร์** เรื่อง “หลักธรรมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา คุณภาพชีวิตสำหรับกลุ่มเด็กและพุทธศาสนิกชน กลุ่มข้าราชการและประชาชน ” พบว่า ปัญหา จริยธรรมของเด็กและพุทธศาสนิกชน เกิดจากการอบรมที่บกพร่องของครอบครัว และสถานศึกษา สามารถนำหลักธรรม บุญกิริยาวัตถุ ไปประยุกต์ให้สอดคล้องกับวัยของเด็กและพุทธศาสนิกชน เพื่อ พัฒนาจิตของเด็กและพุทธศาสนิกชน ให้มีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข พึ่งตนเอง เผชิญปัญหาได้ ด้วยตนเอง เป็นที่พึงประสงค์ต่อสังคมได้

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านภาวนา พบว่า พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า พุทธศาสนิกชน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีความประพฤติดีทั้งทางกาย วาจา ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับวัย กระทำสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ **พระมานะ อภิวัฒน์โน (ยีนง)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเชื่อเรื่องบุญและบาปของ นักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี” พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี มีความเชื่อ เรื่องบุญ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเชื่อ เรื่องบุญด้านทานอยู่ในระดับมาก ความเชื่อเรื่องบุญด้านภาวนา อยู่ในระดับมาก และความเชื่อเรื่อง บุญด้านศีล อยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านศีล พบว่า พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ๓ มาใช้ในการปฏิบัติตน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า แม้จะมีค่าแปลผลอยู่ในระดับ ปานกลาง แสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนิกชน ส่วนหนึ่งยังมี ศรัทธา ในหลักการทำบุญ หรือการทำดี ไม่มากเท่าที่ควรจะเป็น จึงมักอ้างว่าไม่มีเวลาและเหนื่อยกับการทำงาน จึงไม่ใคร่สนใจในการ ไหว้พระสวดมนต์ทำกิจกรรมตามหลัก ศาสนาที่ตนนับถือ การฝึก

สมาธิ ผูกจิตใจให้สงบด้วยตัวเอง และไม่คอยได้ฟังรายการวิทยุ ดูรายการโทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาที่ตน นับถือ เพราะปัจจุบันมีสิ่งที่น่าสนใจมากมายและพุทธศาสนิกชนมีจิตที่ไม่มีสมาธิพอ จึงสนใจรายการบันเทิง เกม เพลงและการออนไลน์มากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมศักดิ์ ดวงสีเสน** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์การทำบุญกิริยาวัตถุ ๓ ของพุทธศาสนิกชนไทยในท้องถิ่นกำลังเปลี่ยนไปสู่สังคมอุตสาหกรรมใหม่ : ศึกษาเปรียบเทียบผู้มีอาชีพเกษตรกรรมและลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” พบว่า เกษตรกรและลูกจ้างในโรงงานส่วนใหญ่ไม่เคยสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนและไม่เคยทำสมาธิ จึงไม่สนใจการสวดมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิ แต่มักใช้เวลาว่างไปกับความบันเทิงมากกว่ากิจกรรมทางศาสนาเช่นกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการให้ทาน พบว่า พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า พุทธศาสนิกชน ส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นอยู่ ถึงแม้ว่าในส่วนการบริจาคสิ่งของ หรือทรัพย์สินเงินทอง และการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้านความรู้ ยังมีไม่มาก อาจเป็นเพราะพุทธศาสนิกชน เองไม่มีพอที่จะบริจาค หรือ ยุคปัจจุบัน ที่ทุกคนมักอ้างถึงการไม่ค่อยมีเวลา มักเต็มใจบริจาคเมื่อต้องการสิ่งตอบแทนหรือแลกเปลี่ยน อาทิ การบนบาน เป็นต้น มักสนใจตอบสนองตัวเองมากกว่าสนใจคนรอบข้าง และอาจมีประสบการณ์ในการบริจาคที่ผู้รับบริจาคไม่ได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **บุญหนา จิมาัย** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการทำบุญของชาวพุทธในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ” พบว่า ชาวพุทธในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นส่วนมากมีพฤติกรรมการทำบุญในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การให้ทาน อยู่ในระดับปานกลาง การรักษาศีล อยู่ในระดับมาก และการฝึกภาวนา อยู่ในระดับน้อย

ด้านการรักษาศีล พบว่า พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน มีค่าแปลผล อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า พุทธศาสนิกชน ส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพความพุทธศาสนิกชน ปฏิบัติตนเรียบร้อยทั้งทางกายและวาจา รู้สึกละอายต่อบาปเมื่อจะกระทำการสิ่งที่ไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ **พุทธทาสภิกขุ** ได้ให้ความหมายไว้ว่า ศีล แปลว่า ปกติ หมายถึง การปฏิบัติที่เป็นการควบคุมกาย วาจา ให้สงบ ปราศจากโทษที่จะเกิดขึ้นทั้งทางกาย วาจา และ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **บุญหนา จิมาัย** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการทำบุญของชาวพุทธ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ” พบว่า ชาวพุทธในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นส่วนมาก มีพฤติกรรมการทำบุญด้านการรักษาศีล อยู่ในระดับมาก

ด้านการเจริญภาวนา พบว่า พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน มีค่า แปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า พุทธศาสนิกชน ส่วนใหญ่ยังมีความศรัทธาในศาสนาที่ตน นับถืออยู่มาก แต่ยังไม่นำมาใช้ในการปฏิบัติตน เพื่อการฝึกฝนจิตใจตนเอง ทำให้มีความสงบ มีสมาธิ ไม่ฟุ้งซ่าน อยู่ในเกณฑ์ของระดับมาก เป็นการแสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนิกชน

สนใจและให้ความสำคัญในการเจริญภาวนามาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพุทธศาสนิกชน อยู่ในสภาพแวดล้อม ที่ไม่เอื้ออำนวย ยังได้รับการปลูกฝังให้เห็นถึงความสำคัญของการภาวนาอย่างจริงจัง เห็นแบบอย่างที่ดี และมีเวลาในการปฏิบัติ เห็นถึงความสำคัญกับ **การพัฒนาจริยธรรมของพุทธศาสนิกชน** จริยธรรมของพุทธศาสนิกชน เกิดขึ้นเมื่อ มีการเลียนแบบพฤติกรรมจากคนรอบข้าง ได้รับการแนะนำสั่งสอนทั้งโดยตรงและ โดยอ้อมจากบิดามารดาและครู ลอกแบบจากบุคลิกลักษณะทางจริยธรรมของผู้ใหญ่ที่ตนศรัทธา

๕.๒.๒ ผล การศึกษาเปรียบเทียบ การนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ของพุทธศาสนิกชน ที่มีเพศอายุระดับการศึกษาอาชีพและรายได้ต่อเดือนต่าง ดังนี้

๑) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า พุทธศาสนิกชน ที่มีเพศต่างกัน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า พุทธศาสนิกชน ที่มีเพศต่างกัน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ โดยเพศหญิง มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ไม่ต่างจากเพศชาย ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เพศหญิง และเพศชาย มีข้อกำหนดทางจริยธรรมพอๆกัน ทำให้เกิดความไม่แตกต่าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ศิริขรินทร์ ไชยนาและคณะ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบำเพ็ญบุญตามหลักบุญกิริยาวัตถุของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ ” พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาในภาคเรียนที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับการบำเพ็ญบุญตามหลักกิริยาวัตถุของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ ส่วนอายุ ชั้นปีที่ศึกษา ที่พักอาศัย แหล่งรายได้ และความรู้เรื่องบุญกิริยาวัตถุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการบำเพ็ญบุญตามหลักบุญกิริยาวัตถุ

๒) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า พุทธศาสนิกชน ที่มีอายุต่างกัน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า พุทธศาสนิกชน ที่มีอายุต่างกัน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า อายุไม่เป็นปัจจัยในการนำหลักบุญกิริยาวัตถุไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสกลไกร ปุณณโกโร (ไกรเทพ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ ความเชื่อเรื่องการทำบุญในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๔ โรงเรียนพัทลุง จังหวัดพัทลุง ” พบว่า ผลการเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องการทำบุญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนพัทลุง จังหวัดพัทลุง ตามเพศ ระดับการศึกษาอาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา และอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

๓) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า พุทธศาสนิกชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า พุทธศาสนิกชน ที่มีระดับ

การศึกษาต่างกัน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ระดับการศึกษาของพุทธศาสนิกชน ไม่ได้มีผลต่อการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ของ พุทธศาสนิกชน แสดงให้เห็นว่าผู้ทำบุญ หรือการความดี ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับของระดับการศึกษาแต่ พุทธศาสนิกชน ส่วนใหญ่มีความเห็นถูกต้อง ถูกทาง และถูกต้องธรรม ปราศจากความทุกข์ในชีวิต จึงนำ หลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ที่ไม่เกิดความแตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมานะ อภิวัฒน์โน (ยีนยง)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ ความเชื่อเรื่องบุญและบาปของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ โรงเรียน เทพศิรินทร์ นนทบุรี ” พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี ที่มีเพศ ระดับชั้น ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองต่างกัน มีความเชื่อเรื่องบุญและบาปโดยรวมและราย ด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า พุทธศาสนิกชน ที่มีอาชีพต่างกัน มีการนำหลักบุญกิริยา วัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า พุทธศาสนิกชน ที่มีอาชีพต่างกัน มีการ นำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า สภาพความเป็นอยู่ ของพุทธศาสนิกชน ไม่ได้มีผลต่อการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน แสดงว่า พุทธศาสนิกชน มีความเข้าใจและสนใจใคร่ดีก็จะทำบุญ หรือทำความดีได้ด้วยตนเอง ทำให้ไม่เกิด ความแตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุนีย์ กัลป์ยะจิตร** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การนำศีล ๕ มา ใช้ในชีวิตประจำวันของพุทธศาสนิกชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและพุทธศาสนิกชน ชายบ้านกรุณา ” พบว่า อายุ การศึกษา และสถานภาพการสมรสของบิดามารดา กับการนำศีล ๕ มาใช้ใน ชีวิตประจำวัน จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า ความแตกต่างดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การเลี้ยง ดูของบิดามารดา หรือ ผู้ปกครอง กับการนำศีล ๕ มาใช้ในชีวิตประจำวัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า พุทธศาสนิกชน ที่มีอาชีพ ต่างกัน มีการนำหลัก บุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า พุทธศาสนิกชน ที่ผู้ปกครองมี อาชีพ ต่างกัน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า อาชีพไม่มีผลต่อการนำหลักบุญกิริยาวัตถุไปใช้ในการปฏิบัติตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประพิศ โมราณมูล** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การปฏิบัติตามหลักธรรม บุญกิริยาวัตถุ ๓ ของข้าราชการ ในโรงเรียน เทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ” พบว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัด เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีการปฏิบัติตนตามหลักธรรม บุญกิริยาวัตถุ ๓ โดยรวม ทั้ง ๓ ด้าน อยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับบางครั้ง ๒ ด้าน คือ ด้านทานมัย และด้าน

ศีลมัย ส่วนอยู่ในระดับนานๆครั้ง ๑ ด้าน คือ ด้านภาวณามัย การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักธรรม บุญกิริยาวัตถุ ๓ โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ข้าราชการครูที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักธรรม บุญกิริยาวัตถุ ๓ โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ข้าราชการครูที่มีการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักธรรม บุญกิริยาวัตถุ ๓ โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และข้าราชการครูที่มีสถานภาพต่างกัน มีการปฏิบัติตามหลักธรรม บุญกิริยาวัตถุ ๓ โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕ .๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ของพุทธศาสนิกชน โดยรวม มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

การนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ของพุทธศาสนิกชน โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้นำศาสนา หรือผู้นำชุมชน ควรรักษามาตรฐานที่ดีนี้ไว้ และทำการส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ให้อยู่ในระดับดีที่สุด โดยผู้นำศาสนา หรือผู้นำชุมชน ควรมีนโยบายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้พุทธศาสนิกชน โดยการจัดโครงการพัฒนาคุณธรรมให้พุทธศาสนิกชน ทุกคนให้หลากหลายวิธี และเป็นโครงการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและมาตรฐานของแผนชุมชนตามที่กำหนดไว้

ด้านการให้ทาน พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน โดยรวม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้นำศาสนา หรือผู้นำชุมชน ควรรักษามาตรฐานที่ดีนี้ไว้ และทำการส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ให้อยู่ในระดับดีที่สุดโดยผู้นำศาสนา หรือผู้นำชุมชน ควรจัดโครงการตลาดนัดคุณธรรม กิจกรรมทางศาสนาให้พุทธศาสนิกชน มีส่วนร่วมอยู่เสมอ และจัดกิจกรรมให้พุทธศาสนิกชน บำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อให้พุทธศาสนิกชน เลือกปฏิบัติได้ตาม ศักยภาพ ความถนัดและความสนใจ

ด้านการรักษาศีล พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้นำศาสนา หรือผู้นำชุมชน ควรพัฒนา และทำการส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ให้อยู่ในระดับดีที่สุด โดยผู้นำศาสนา หรือผู้นำชุมชน ควรจัดโครงการค่ายคุณธรรม จัดโครงการพาพุทธศาสนิกชน เข้าวัดในวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนา เป็นการส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชน ประพฤติเรียบร้อยทั้งทางกายและวาจา

ด้านการเจริญภาวนา พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้นำศาสนา หรือผู้นำชุมชน ควรรักษามาตรฐานที่ดีนี้ไว้ และทำการส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชน มีการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ให้อยู่ในระดับดีที่สุดโดยส่งเสริม ให้พุทธศาสนิกชน ฝึกฝนตัวเองจนเกิดความเคยชิน และมองให้เห็น คุณประโยชน์ของการเจริญภาวนา

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ของพุทธศาสนิกชน ” ยังมีประเด็นที่น่าศึกษาอีกหลายประเด็น และงานวิจัยนี้ไม่อาจนำมาศึกษาได้ทั้งหมด ดังนั้นผู้วิจัยจึง มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ควรศึกษาเรื่อง “ การประยุกต์หลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ของ นิสิตในสถาบันอุดมศึกษา ”
๒. ควรศึกษาเรื่อง “ ศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ”
๓. ควรศึกษาเรื่อง “ ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปใช้ในการปฏิบัติตน ของพุทธศาสนิกชน ”